

[Viggo Starcke.]

ministers ansvar og område og sigter på individuelle tilfælde. Amnestien er også kongens og justitsministerens ansvar og område, men sigter mere på kollektive tilfælde. Men hvor det drejer sig om en kollektiv ændring, som faktisk er en kollektiv ændring af lov og dom, burde dette være lovgivningsmagtens område.

Vi kommer derved ind på et af forfatningens og demokratiets vigtigste spørgsmål, et af de mest grundlæggende spørgsmål siden Montesquieus dage, ja, helt tilbage til den vise Solon fra Athen, som var den første, der foretog adskillelsen mellem den lovgivende, den dømmende og den udøvende magt i samfundet og derved faktisk grundlagde demokratiet.

Det er betænkeligt, at den højtærede justitsminister ved sin benådningspraksis ligesom har forfusket denne adskillelse. Befolkningen reagerer instinktivt overfor dette, at lovgivningsmagten vedtager love, at domsmagten derefter afsiger domme efter disse love, og at den udøvende myndighed derefter faktisk tilsidesætter både love og domme og ligesom gør sig selv til en vilkårlig overmyndighed, der giver sig ud for at være klogere end lovgivningsmagten og skarpsindigere end domsmagten. Den højtærede justitsminister er derved med til at kompromittere benådningsinstitutionen som sådan. Hvis rækken af justitsministre havde ønsket den hidtil praktiserede fremgangsmåde ført ud i livet, havde det været deres pligt at forelægge et forslag om ændring af gældende lov og at få dette forslag vedtaget.

Det næste vigtige spørgsmål er forskellen mellem tyske og danske krigsforbrydere. Ved frigivelsen af de tyske misdædere er fulgt en international praksis. Mange af disse forbrydere udførte deres handlinger under kommando, under krig, i den angribende fremmede magts tjeneste, og det er ikke deres problem, der i dag optager sindene.

De danske krigsforbrydere og landssvigere udførte deres handlinger frivilligt imod deres fædreland. Grove forbrydelser som mord, tortur, angiveri, stikkervirksomhed er forbrydelser i sig selv, men kombineres de med landsforræderi, rykker de ned i en endnu lavere klasse af forbrydelser.

Det, der ophidser befolkningen, er, at folk, der både har gjort sig skyldige i grove forbrydelser og landsforræderi, behandles mildere end folk, der kun har begået forbrydelser. Landsforræderi er en skærpene og ikke en mildnende omstændighed, sådan som det er blevet skik at opfatte det i den sidste tid. Det er benådningen af de groveste tilfælde, der har udæsket befolkningen. Man har her ikke fulgt en international praksis. I Norge har man en speciel lov på dette område, i Belgien har man en speciel lov på dette område, og i Holland finder der ingen benådning sted for domfældte, der er dømt til straf for livstid.

I henhold til dansk straffelov er der streng straf for at hindre politiet i at anholde en forbryder. Det vil egentlig være et urimeligt forhold, at det skal være strafrit at hindre, at den anholdte forbryder derefter får den straf, som loven har fastsat og domstolen idømt.

Svig, forræderi, tortur og mord betragtes i gammelnordisk retsopfattelse som æreløse handlinger, der sammenfattedes under eet som niddingsdåd. Begrebet ære og niddingsdåd er endnu levende i den almindelige befolkning som grundlæggende følelser i dens retsopfattelse.

Lovgivningen er væsentligt opbygget med normale fredelige tilstande som baggrund. Krigstilstand er en unormal tilstand. Under en fremmed besættelse, hvor både forfatningen, lovgivningen og retshåndhævelsen er løftet af sine hængsler, dukker de mere primitive og oprindelige reaktioner op igen.

Selvtægt er den oprindelige form for retshåndhævelse. Den var det i en tid, da samfundet ikke havde nogen retshåndhævende myndighed. Selvtægt behøver ikke nødvendigvis at være slet, og det er ikke rigtigt, at grundsætningen: ingen må tage sig selv tilrette, er grundlaget for demokrati; det er en senere udvikling af demokrati. Den islandske republik i fristatstiden var et demokrati, men et demokrati med en lovgivende magt og med en domsmagt, medens den udøvende magt var henlagt til den enkelte eller til hans æt. Det var et demokrati uden en eneste politibetjent. Alle de ulemper, der fulgte deraf, kan man læse om i den senere sagalitteratur. Det er et mægtigt fremskridt, når samfundets udøvende myndighed overtager retshånd-